

ΘΡΑΚΙΚΗ
ΕΠΕΤΗΡΙΣ

ΕΤΗΣΙΟΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΘΡΑΚΙΚΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1897

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
1897

ΠΕΡΙ ΒΟΔΕΝΩΝ ΚΑΙ ΚΟΥΚΛΑΙΝΗΣ

ΒΑΘ' ἦν ἐποχὴν χῶραι ἑλληνικώταται ἀπὸ ἀμνη-
μονεύτων χρόνων κινδυνεύουσι νὰ παρασυρθῶσιν
ὑπὸ τοῦ χειμάρρου τῶν Σλαύων, ὁ ὁποῖος κατὰ
τὴν τελευταίαν εἰκοσαετηρίδα κατέκλυσε τὸ ὠραιότερον καὶ
γονιμώτερον μέρος τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου καὶ εἰσενεὶ
φοβούμενος τὴν ἐν τῷ μέλλοντι διεκδίκησιν αὐτοῦ παρὰ
τῶν δικαιομένων, προσπαθεῖ νὰ καλύψῃ διὰ τοῦ σλαυικοῦ
πέπλου, δὲν θεωροῦμεν περιττὸν νὰ περιγράψωμεν δὺα ἑλ-
ληνικωτάτας κώμας, τὰς ὁποίας οἱ βούλγαροι μεθ' ὅλας τὰς
νομοποιουμένας παρανομίας αὐτῶν δὲν κατέρθωσαν εἰσέτι
νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὸ χωνευτήριον τοῦ ἐκβουλγαρισμοῦ καὶ
ἴσως οὐδέποτε θὰ ἐπιτύχωσι· διότι ζῆλος ἔνθεος καὶ θερμὸς
ὑπὲρ τῶν πατρῶν ἐνισχύει τοὺς ἀγῶνας τῶν Ἑλλήνων
διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ὑπάρξεως.

Ἄμφότεραι αὗται αἱ κῶμαι κεῖνται μεταξύ Φιλιππου-
πόλεως καὶ Στενημάχου ἐπὶ ὠραίων τοποθεσιῶν κατὰ τοὺς
πρόποδας τῆς Ῥοδόπης, χρησιμεύουσαι διὰ τοῦτο καὶ ὡς
τόπος ἐξοχῆς εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Φιλιππουπόλεως ἀθρό-
ους συρρέοντας εἰς αὐτάς, ἵνα διέλθωσι τοὺς μῆνας τοῦ θέ-
ρους.

ΒΟΔΕΝΑ

Ἡ κώμη αὕτη, ἔχουσα περὶ τοὺς 1200 κατοίκους, ἀποκλειστικῶς Ἑλληνας, κεῖται βορειοδυτικῶς τοῦ Στενημάχου, ἀπέχουσα περὶ τὰ δύο χιλιόμετρα αὐτοῦ, ἐπὶ θέσεως ἰκανῶς ὑψηλῆς, ἀφ' ἧς δύναται τις νὰ ἐπισκοπήσῃ τὴν ἀπέραντον καὶ κατάφυτον πεδιάδα, ἣν διαρρέει ὁ Ἑβρος ποταμὸς, καθιστῶν αὐτὴν εὐφορωτάτην. Τὸ ἔδαφος τῆς κώμης ταύτης εἶνε ἀνώμαλον, αἱ δ' οἰκίαι αὐτῆς μετὰ φιλοκαλίας ἀναλόγου τῆς καλαισθησίας τῶν Βοδενιωτῶν ἐκτισμέναι ὑπέρκεινται ἀλλήλων, ἔχουσαι ἀπασαι ἑλευθέραν τὴν ἐκτεταμένην ἐνώπιον αὐτῶν θέαν. Διήρηται δ' ἡ κώμη διὰ βαθείας κοιλάδος δεχομένης τ' ἄφθονα ἐν καιρῷ βροχῆς εἰσρέοντα ὕδατα εἰς δύο μέρη ἐπικλινῆ, ἀποτελοῦντα τὰς δύο πλευρὰς τῆς κοιλάδος.

Ἐχει δ' ἐκκλησίαν τιμωμένην εἰς μνήμην τῆς Θεοτόκου καὶ θεωρουμένην ὡς θαυματουργόν, εἰς ἣν συρρέει ἰκανὸς ἀριθμὸς εὐλαδῶν χριστιανῶν, ἑλληνικὴν σχολὴν ἐπὶ ὠραίας θέσεως οἰκοδομηθεῖσαν πρὸ τεσσαρακονταετίας περίπου καὶ παρθυναγωγεῖον. Φοιτῶσι δ' εἰς μὲν τὴν δημοτικὴν σχολὴν, ἔχουσαν δύο διδασκάλους, περὶ τοὺς 70 μαθηταὶ ζῶντο καὶ εὐφρεῖς, εἰς δὲ τὸ παρθυναγωγεῖον 60 μαθήτριάς διδασκόμεναι ὑπὸ παρθυναγωγῆς ἀποφοίτου τοῦ ἐν Φιλιππουπόλει Ζαριφεῖου διδασκαλείου καὶ μιᾶς βοηθοῦ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς κώμης ὑπὸ τὴν σκιὰν γεγηρακιῶν καὶ πυκνοφύλλων πετελεῶν ὑπάρχει κρήνη ἄφθονον χέουσα ὕδωρ, ὅπερ χρησιμεύει εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν μὴ ἐχόντων κατ' οἶκον ὕδωρ· διότι οἱ εὐπορώτεροι ἔχουσιν ὕδωρ ῥέον ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν. Αὐτόθι συζητοῦνται τὰ ζητήματα τῆς ἡμέ-

ρας καὶ κατ' ἀνάγκην συνέρχονται οἱ κάτοικοι πρὸς προμήθειαν τῶν ἀναγκαιούτων. Τὸ λιθόστρωμα τῆς κώμης, ἀγνώστου ἡλικίας, κατέστη διὰ τῆς πολυχρονίου χρήσεως βατὸν μόνον τοῖς ἐξησκημένοις Βοδενιώταις καὶ τοῖς ἡμιόνοις, ἀπαραιτήτοις παντὶ Βοδενιώτῃ διὰ τὰς ἀσχολίας αὐτοῦ. Ὑπόνομοι καὶ ἄλλα ἔργα τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς τυγχάνουσιν ἄγνωστα, τῆς φιλοστόργου φύσεως προφυλαττοῦσης τοὺς κατοίκους ἀπὸ πάσης προσβολῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἢ ἰδραφικῆς.

Οἱ κάτοικοι τῶν Βοδενῶν, ἀνεξαιρέτως ἅπαντες ἀνήκοντες τῇ ἑλληνικῇ ἐθνικότητι καὶ θρησκείᾳ ἔχουσι τηλικαύτην ὁμοιότητα εἰς τε τὴν γλῶσσαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα πρὸς τοὺς γείτονας αὐτῶν Στενημαχιώτας, ὥστε μετὰ βεβαιότητος δύναται τις νὰ παραδεχθῆ, ὅτι ἀποτελοῦσιν ἀποικίαν αὐτῶν. Ἡ προφορὰ συμφῶνων τινῶν, ἰδίᾳ τοῦ σ, ἡ μεγίστη τάσις πρὸς συγκοπὰς καὶ συνιζήσεις, ἡ χρῆσις τοῦ θηλυκοῦ ἄρθρου ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων ἀρσενικοῦ γένους εἰσὶ κοινὰ τῇ γλώσσῃ τῶν Στενημαχιωτῶν.

Ὁ βίος τῶν Βοδενιωτῶν εἶνε ἀγροτικός· ἡ κυριωτέρα ἀσχολία αὐτῶν εἶνε ἡ ἀμπελοργία καὶ γεωργία. Ἄπαντες μὲν κέκτηνται ἰδίας γαίας, ἀλλ' οἱ πλουσιώτεροι ἔχοντες μεγάλα ἀγγεῖα πρὸς συλλογὴν σταφυλῶν ἀγοράζουσι παρὰ τῶν πτωχοτέρων, πολλάκις μόνον πρὸς ἰδίαν χρῆσιν, μικρὸν μέρος τοῦ προϊόντος αὐτῶν κρατούντων, μεγάλας ποσότητας σταφυλῶν, ἅς τινες κατεργάζονται, καὶ οὗτοι εἰσὶν οἱ κυρίως οἰνέμποροι. Οἱ δὲ τῆς μεσαίας τάξεως, ἔχοντες ἡμιόνους πωλοῦσι τὰ ἴδια ἢ ἀγοραζόμενα προϊόντα εἰς τὰ πέριξ χωρία, ἅτινα δὲν καλλιεργοῦσι τὴν ἀμπελον, ἢ ἀνταλλάσουσιν αὐτὰ πρὸς σιτηρὰ ἢ ἄλλα ἀντικείμενα ἀναγκαιούτα αὐτοῖς.

Ἐκτός τούτου ἀσχολοῦνται οἱ Βοδενιώται καί εἰς τὴν μετὰ ξυλοκωληκοτροφίαν, ἡ ὁποία πρὸ εἰκοσαετίας ἀπετέλει τὸν κυριώτερον πόρον, παρέχουσα αὐτοῖς ἐντός διμηνίας πολλῶ μείζονα κέρδη ἢ ἡ ἀμπελοουργία ἐν διαστήματι ὁλοκλήρου ἔτους. Ἐν τῷ μεταξύ ὁμοῦ ἐπεληθύσης νόσου εἰς τοὺς μετὰ ξυλοκωληκας ἠναγκάσθησαν νὰ ἐφοδιασθῶσι σπῶρον ἐκ διαφόρων μερῶν, ὁ ὁποῖος συνήθως ἀπετύγγανεν ἢ καὶ ἐν περιπτώσει ἐπιτυχίας ἔνεκα τῆς ὑποδεεστερας ποιότητος τῆς μετάξης ὀλίγον ἱκανοποιεῖ τοὺς κόπους αὐτῶν. Εὐτυχῶς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἤρξατο βελτιούμενον καὶ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀσχολίας τῶν κατοίκων. Φύσει δ' ἐργατικοὶ οἱ Βοδενιώται, ὡς οἱ γείτονες αὐτῶν, καθ' ὃν χρόνον ἡ ἀμπελοουργία ἢ ἡ γεωργία ἐν γένει ἐπιτρέπει αὐτοῖς, καταγίνονται εἰς παντὸς εἶδους ἄλλας ἀσχολίας, οἷον ξυλείαν, καλλιέργειαν χέρσων γαιῶν, συλλογὴν φύλλων πρὸς βαφὴν κ. τ. τ. κατὰ δὲ τοὺς χειμερινούς μῆνας κατέρχονται εἰς Σωζούπολιν πρὸς ἀγορὰν σκόμβρων, θαλασσιῶν ἰχθύων, οἱ ὁποῖοι, χάρις εἰς τοὺς Στενημαχιώτας καὶ Βοδενιώτας, πολὺ πρὸ τῆς διευκολύνσεως τῆς συγκοινωνίας διὰ τοῦ σιδηροδρόμου ἀπετέλουν τὴν κυριωτέραν τροφὴν πλείστου μέρους τῆς βορείου Θράκης οὐ μόνον κατὰ τὴν νηστείαν τῶν Χριστουγέννων, ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν ἀπόκρεω τοῦ Πάσχα.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸν κατ' οἶκον βίον τῶν Βοδενιωτῶν, οὗτος εἶνε λιτός, ἡ δὲ καταστρεπτικὴ πολυτέλεια περὶ τὴν ἐνδουμασίαν εὐτυχῶς δὲν εἰσῆχθη εἰσέτι εἰς τὰ Βοδενά, ἐνθα τὰς μὲν ἐργασίμους ἡμέρας αἱ γυναῖκες ἀσχολοῦμεναι περὶ τὰ οἰκιακὰ ἢ καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἐνδύονται ἀπλοῦστατα, κατὰ δὲ τὰς ἑορτὰς φέρουσι τὰς ἀρχαϊκὰς ἑορτασίμους περιβολὰς, τὸ πλεῖστον ἐξ ὑφάσματος, ὅπερ αὐταὶ ὑφανον ἢ παρὰ τῆς μητρὸς παραλαβοῦσαι ἔφερον εἰς

τὸν σύζυγον ὡς προῖκα. Φοροῦσι δὲ συνήθως αἱ μὲν ἡλικιω-
 μέναι φέσιον μετὰ θυσάνου, περιτετυλιγμένον διὰ λεπτοῦ κε-
 χρωματισμένου μανδηλίου, κοινῶς μουμίου καλουμένου, αἱ
 δὲ νεώτεραι περιτυλίσσουσι τὴν κεφαλὴν μόνον διὰ μουμίου
 (φακιολίου). κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους αἱ παρθένοι
 ἔχουσι γυμνὴν τὴν κεφαλὴν, περιτυλίσσουσαι τὴν κόμην ἐν
 εἶδει κορύμβου.

Ἡ διανοητικὴ μόρφωσις τῶν Βοδενιωτῶν ἀρξάμενη βρα-
 δέως, ὅπως εἰς πλεῖστα ἀπόκεντρα ἑλληνικὰ μέρη, παρέχει
 ἀρίστους ἐλπίδας προόδου· διότι οἱ παῖδες αὐτῶν οὔτε πνεύ-
 ματος οὔτε ἐπιδεκτικότητος προαγωγῆς στεροῦνται, ὁ δ' ἐκ-
 νὸς διδάσκαλος εὐρίσκει παρὰ τῆ νεολαίας ἄριστον ὑλικὸν
 πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς παιδαγωγίας. Καὶ οἱ ἀτελοῦς τυχόντες
 παιδεύσεως ὡς καὶ αὐτοὶ οἱ μηδόλως γευσάμενοι παιδείας
 διακρίνονται ἐπὶ φιλοπατρίᾳ ἀντὶ πλείστων θυσιῶν ἐπιτυ-
 χάνοντες τὴν ἐν τῇ γενικῇ πατρίδι διατριβὴν ἐπὶ τινι τοῦ-
 λάχιστον ἔτη, ὅπως ἀναπνεύσωσι τὸν ζεῖδωρον αὐτῆς ἀέρα.

Ἀρχῆθεν διατελέσαντες ἄμικτοι ἄλλοφύλων διετήρησαν
 γνησίαν τὴν ἐθνικότητα αὐτῶν.

Ἡ δὲ διοίκησις αὐτῶν ὑπῆρξε πάντοτε δημοτικὴ οὐδεμι-
 ἀς ποτε ἄλλης ἀρχῆς ἐγκαταστάσης ἐν Βοδενεῖς. Κατὰ
 τὸ ἀπὸ τοῦ ῥωσσοτουρκικοῦ πολέμου εἰσαχθὲν διοικητικὸν σύ-
 στημα ἡ δημοτικὴ διοίκησις ἐκτελεῖται ὑπὸ τοῦ δημάρχου,
 ἐκλεγομένου, καὶ τοῦ συμβουλίου αὐτοῦ, ἐπίσης ἐκλεγομένου.
 Καὶ ἡ ἐφορία δὲ τῶν σχολείων γίνεται ὑπὸ ἐπιτροπῆς ἐκλε-
 γομένης συγχρόνως μὲ τὰς δημοτικὰς ἐκλογάς. Συντηροῦν-
 ται τὰ σχολεῖα διὰ συνεισφορᾶς τῶν κατοίκων διανεμομένης
 ἀναλόγως πρὸς τοὺς φόρου, μεθ' ὧν εἰσπράττονται. Ὁ
 προϋπολογισμὸς αὐτῶν ἀνέρχεται κατ' ἔτος εἰς ἑκατὸν εἴ-
 κοσι περίπου λίρας ὀθωμανικᾶς.

Ἄνωθεν τῶν Βοδενῶν, εἰς ἀπόστασιν χιλιομέτρου περίπου, κεῖται ἐπὶ μαγευτικῆς θέσεως ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγ. Κηρύκου καὶ τῆς Ἀγίας Παρασκευῆς, ἡ ὁποία, πρὸ τεσσαρακονταετίας καεῖσα, ἀνηγέρθη ἐκ νέου διὰ τῆς συνδρομῆς τῶν περιόικων χριστιανῶν. Ἔνεκα τῆς ἀτέρμονος θεᾶς αὐτῆς καὶ τοῦ καταφύτου τῶν πέριξ αὐτῆς μερῶν διέρχονται ἐν αὐτῇ, ἐχούση πολλὰ καὶ κομψὰ δωμάτια, τοὺς θερινοὺς μῆνας πολλαὶ τῶν οἰκογενειῶν Φιλιππουπόλεως, συντελοῦσαι οὕτω καὶ εἰς τὴν συντήρησιν τῆς Μονῆς. Οἱ δὲ Βοδενιῶται κατὰ τὸν χειμῶνα, ὅτε συνήθως σχολὴν ἄγουσι, μεταβαίνουν εἰς αὐτὴν μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ὅπως διασκεδάσωσιν ἡμέρας τινάς. Ἐν χρόνοις εὐτυχεστέροις προσήρχετο ἡ Μονὴ εἰς βοήθειαν τῶν σχολείων τῆς γείτονος κώμης· ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη διοικήσεις ἐλαττωματικὴ ἐπεβάρυνεν αὐτὴν μὲ χρέη, ἡ ἀπότισις τῶν ὁποίων δὲν ἐπιτρέπει ἄλλας δαπάνας. Τὸ προσωπικὸν τῆς Μονῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα ἡγούμενον, ἓνα ἐφημέριον καὶ τινες ἄλλους ὑπαλλήλους ἀναγκαίους διὰ τε τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Μονῆς καὶ τὴν καλλιέργειαν τῶν γαιῶν αὐτῆς.

Κατὰ τὴν 14 Ἰουλίου, ἀγομένης τῆς ἐσρτῆς τῆς Μονῆς, συρρέει ἄπειρον πλῆθος τῶν παρακειμένων ἑλληνικῶν μερῶν, ἰδίᾳ δὲ τοῦ Στενημάχου πανηγυρίζον ἐν χορδαῖς καὶ ὀργάνοις, οὐδόλως ἐπιλανθανόμενον καὶ τῶν πρὸς τὸν Διόνυσον χρεῶν του. Πρὸ τῆς ἀνακηρύξεως τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σχίσματος ἄπειρον συνέρρει πλῆθος τῶν παρακειμένων, πολλάκις δὲ καὶ μακρότερον κειμένων βουλγαρικῶν χωρίων, ὅπερ μετὰ ταῦτα οὐσιωδῶς ἠλαττώθη διὰ τῆς ἀποτροπῆς αὐτῶν παρὰ τῶν φανατικωτέρων ὁμογενῶν των, θεωρούντων ἐθνικὴν ζημίαν καὶ τὴν ἐλαχίστην εἰσφορὰν τῶν χωρικῶν ὑπὲρ τῆς ἑλληνικῆς Μονῆς. Ἡ ἐλάττωσις δ' αὕτη τοῦ πλῆθους τῶν προσκυνητῶν δὲν συνεπήγαγε καὶ ἐλάττωσιν τῶν προσόδων τῆς Μο-

νῆς· διότι δὲν διακρίνονται ἐπὶ μεγαλοδωρία οἱ χωρικοί, οἱ ὁποῖοι θεωροῦντες τὴν Μονὴν ὡς τόπον διασκεδάσεως πολλάκις οὐδὲ πλησιάζουσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει τοὺς Βουλγάρους νὰ θεωρῶσι τὰ τοιαῦτα καθιδρύματα ὡς παρὰ τῶν χωρικῶν αὐτῶν διατηρούμενα καὶ ἐπομένως νὰ ἐγείρῳσιν ἐπ' αὐτῶν ἀξιώσεις, ἅς τινες ἐπιφυλάττονται νὰ διεκδικήσουσιν ἐν τῷ μέλλοντι, ἐνισχυόμενοι εἰς τοῦτο ἐκ τοῦ παρελθόντος, ὅτε ἤρπασαν ἄλλην ὁμώνυμον μονὴν, πλησίον τοῦ Στενημάχου κειμένην, ἐν συννενοήσει μετὰ τοῦ τότε ἡγουμένου.

Ἡ περὶ τῆς ὁ λόγος κώμη καλεῖται καὶ Ἄνω Βοδενὰ πρὸς διάκρισιν τῶν Κάτω Βοδενῶν, κώμης ἀπέχουσης περὶ τὰ 1500 μέτρα, κειμένης βορειότερον τῶν Ἄνω Βοδενῶν καὶ κατοικουμένης ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Ὀθωμανῶν περὶ τὰς 100 οἰκογενείας, ἐχόντων τὰς αὐτὰς ἀσχολίας μὲ τοὺς Ἑλληνας Βοδενιώτας, μεθ' ὧν ἀπὸ ἐτῶν διάγουσιν ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ. Μετὰ τὴν μεταπολίτευσιν μὴ ἀνεχόμενοι οἱ Ὀθωμανοὶ Βοδενιώται τὴν βουλγαρικὴν ἀρχὴν ἀπεφάσισαν νὰ πωλήσωσι τ' ἀκίνητα αὐτῶν καὶ μεταναστεύσωσιν εἰς Ὀθωμανικὸν ἔδαφος· ἀλλὰ μὴ εὐρόντες ἀγοραστάς μετεμελήθησαν καὶ ἔμειναν εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν, καίτοι πολλαὶ οἰκογένειαι αὐτῶν μετηνάστευσαν καὶ ἐξακολουθοῦσιν εἰσέτι μεταναστεύουσαι, ἐξ οὗ προήλθε σημαντικὴ ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν.

ΚΟΥΚΛΑΙΝΑ

Μεταξὺ Στενημάχου καὶ Φιλιππουπόλεως, ἀπέχουσα ἀμφοτέρων περὶ τὰ 12 χιλιόμετρα, κεῖται ἐπὶ εὐρείας τοποθεσίας ἀμφιθεατρικῶς εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ῥοδόπης ἢ κώμη

Κούκλαινα, κατοικουμένη ὑπὸ Ἑλλήνων (1) καὶ Ὀθωμανῶν, συμβιούντων ἀπ' ἀμνημονεύτων χρόνων ὡς ὁμογενῶν. Διὰ τοῦ βέροντος μεταξύ τῆς κώμης βυακίου διακρίεται αὕτη εἰς δύο συνοικίας, ὧν ἡ μὲν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς ὄχθης κατοικεῖται μόνον ὑπὸ Ἑλλήνων, ἡ δ' ἐπὶ τῆς δεξιᾶς τὸ πλεῖστον ὑπὸ Ὀθωμανῶν κατὰ τοὺς προγενεστέρους χρόνους· ἀπὸ τινων ἐτῶν ὅμως ἠῤῥξησε σημαντικῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν αὐτῇ Ἑλλήνων. Δυστυχῶς ἐλλείπουσι πληροφορίαι περὶ τῆς συνοικίσεως τῆς κώμης ταύτης, ἧς καὶ τὸ ὄνομα ἐτυμολογικῶς ἀγνωστον τυγχάνει, ἡμῖν τοῦλάχιστον. Ἐὰν κρίνη τις ὅμως ἐκ τῆς προφορᾶς τῶν Κουκλαινωτῶν ἐχούσης μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὴν τῶν Φιλιππουπολιτῶν, οὐδόλως παράδοξος φαίνεται ἡ παραδοχὴ τῆς ἰδέας, ὅτι οὗτοι ἀποικοῖ εἰσι τῶν Φιλιππουπολιτῶν· εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης ταύτης ἔρχεται καὶ τὸ περιστατικόν, ὅτι οἱ ἐν Φιλιππουπόλει ἀμπελοκτηματῖαι κέκτηνται ἐν Κούκλαινῃ τὸ πλεῖστον τῶν ἀμπέλων αὐτῶν. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀποστάσεως ἢ καλλιέργεια τῶν τοῖς Φιλιππουπολίταις ἀνηκόντων ἀμπέλων γίνεται ὑπὸ τῶν Κουκλαινωτῶν. Πολὺ πιθανὸν λοιπόν, ὅτι ἀρχῆθεν συνωκίσθη ἡ Κούκλαινα ὑπὸ Φιλιππουπολιτῶν, οἵτινες, ἠνάγκασμένοι νὰ καλλιεργῶσι τὰς ἀμπέλους, ἐθεώρησαν συμφερώτερον νὰ μένωσι πλησίον αὐτῶν, ἀντὶ νὰ δαπανῶσι τοσοῦτον χρόνον μεταβαίνοντες καθ' ἑκάστην ἐκ Φιλιππουπόλεως εἰς Κούκλαιναν. Ἀναρμόδιοι ἡμεῖς νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς ἐτυμολογίας τῆς λέξεως, ἐντούτοις φερούσης ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐλληνικότητος αὐτῆς, ἀφίεμεν τοῖς φιλολόγοις τὸ στάδιον τοῦτο τῆς δόξης, ἀρκούμενοι μόνον νὰ θεωρήσωμεν τὴν κώμην ταύτην ἀγνώως ἐλληνικὴν.

(1) Ὑπολογιζομένων εἰς 1000 περίπου.

ἢ τε γλῶσσα, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα καὶ τὰ διακρίνοντα τὸν Ἑλληνα αἰσθήματα ἀλάνθαστα πρόκεινται τεκμήρια τούτου.

Οἱ Κουκλαινῶται εἰς οὐδεμίαν ἐλθόντες ἐπιμιξίαν μετὰ τῶν ἀλλοφύλων τῶν πέριξ χωρίων διετήρησαν τὴν τε γλῶσσαν, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα ἐλεύθερα ξενισμοῦ. Ἡ γλῶσσα αὐτῶν περιέχουσα πολλὰς λέξεις ἀρχαίας ἔχει, καθὰ ἀνωτέρω εἴρηται, ὁμοιότητά τινα μὲ τὴν τῶν Φιλιππουπολιτῶν, ἰδίως ὡς πρὸς τὴν προφορὰν τοῦ σ προφερομένου ὅτε μὲν ὡς τὸ γαλλικὸν s, ὅτε δὲ δασείως ὡς τὸ ch κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν προφορὰν αὐτοῦ παρὰ τε τῶν Στενημαχιωτῶν καὶ τῶν Βοδενιωτῶν προφερόντων αὐτὸ συνήθως ὡς τὸ ch. Κοινὰ δ' ἔχουσιν οἱ κάτοικοι καὶ τῶν 3 ἑλληνικῶν κωμῶν, ὅτι διὰ τὸ ἄρρεν καὶ θῆλυ γένος μεταχειρίζονται τὸ θηλυκὸν ἄρθρον. Ὡς πρὸς τὰς συγκοπὰς τῶν λέξεων, ὧν κατάχρησιν ποιοῦνται οἱ Στενημαχιῶται καὶ Βοδενῶται συμπτύσσοντες πολ- λάκις τρισυλλάβους καὶ τετρασυλλάβους λέξεις εἰς μονοσυλλάβους, δείκνυνται οἱ Κουκλαινῶται φειδωλότεροι. Πρὸ τριακονταετίας ἐδιδάσκοντο τὰ γράμματα, ὡς καὶ ἐν πολλαῖς ἄλλαις ἑλληνικαῖς κώμαις καὶ χωρίοις, ἀριστίνδην εἰς τινὰς μόνον τῶν εὐπορωτέρων νέων παρὰ τῶν ἱερέων. Ἄλλὰ κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, καθ' ἃς ἀνεζωπυρήθη ὁ πρὸς τὰ γράμματα ζῆλος πάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ αὐτῶν τῶν μικροσκοπικῶν χωρίων, διατηροῦσι καὶ οἱ Κουκλαινῶται δημοτικὰ σχολεῖα, εἰς ἃ φοιτῶσι περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα μαθηταί, διευθυνόμενα ὑπὸ δημοδιδασκάλων· ἐλλείπει δὲ παρθεναγωγείων φοιτῶσι καὶ κοράσια εἰς τὴν δημοτικὴν σχολήν.

Οἱ κάτοικοι Κουκλαίνης ἀσχολοῦνται εἰς τὴν γεωργίαν ἰδίᾳ δὲ τὴν ἀμπελοφυτεῖαν καὶ κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους καὶ εἰς τὴν καπνοφυτεῖαν, προμηθευθέντες σπόρον τῶν καπνῶν Γενιτζέ, ὅθεν προσεκάλεσαν ἀνθρώπους εἰδικούς

εἰς τὸ ἔργον τοῦτο, ὅπως φέρεται εὐδοκιμοῦν καὶ ἱκανοποι-
οῦν καλλίτερον τοὺς κόπους τῶν Κουκλαινωτῶν· διὰ τοῦτο
δέ τινες μετέβαλον τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν εἰς ἀγρούς πρὸς
καπνοφυτεῖαν.

Ἴδιον δ' ἔργον ἔχουσιν οἱ Κουκλαινωταὶ τὴν ψιαθοποι-
ίαν ἐφοδιάζοντες διὰ τῶν ἀγορῶν Φιλιππουπόλεως καὶ Στε-
νημάχου τοὺς κατοίκους τῶν τε πόλεων καὶ χωρίων μὲ τὸ
εἶδος τοῦτο τοῦ τάπητος ἀναγκαιοτάτου ἰδίᾳ τοῖς χωρικοῖς.
Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βιομηχανίας οὐδαμοῦ ἄλλοθι τῆς Δ.
Ρωμυλίας καλλιεργεῖται. Προμηθεύονται δ' οἱ Κουκλαινω-
ταὶ τὸ πρὸς τοῦτο ὑλικὸν πολλάκις καὶ ἐκ μακρῶν ἀποστά-
σεων κατὰ τὸν Ἰούλιον καὶ Αὐγούστον, ὅπερ κατεργάζονται
συνήθως αἱ γυναῖκες, ὡσάκις δὲν δύνανται νὰ ἐργασθῶσιν ἐν
τοῖς ἀγροῖς· διότι οὐκ ὀλίγην βοήθειαν παρέχουσι τοῖς ἀν-
δράσιν αἱ γυναῖκες καὶ αἱ νεάνιδες ἐν τῇ γεωργίᾳ. Ἡ ἐνδυ-
μασία τῶν Κουκλαινωτῶν ἔχει τινὰ ὁμοιότητα πρὸς τὴν
τῶν πλησιοχώρων χωρικῶν, ἐνῶ ἢ τῶν Βοδενιωτῶν οὐδόλως
διαφέρει τῆς τῶν Στενημαχιωτῶν διαφορούσης τῆς τῶν ἄλ-
λων περιοίκων.

Τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κουκλαίνης ἀποτελοῦσιν οἱ
Ἰθωμανοί, συμβιούντες μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐν ὁμονοίᾳ, οἵ-
τινες ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἀσχολίας μετὰ τοὺς Ἕλληνας, ἐκτὸς τῆς
ψιαθοποιίας, ἀποτελούσης ἰδίαν βιομηχανίαν τῶν Ἑλλήνων.

Τὸ ἔθνικόν αἶσθημα διατηρεῖται ἀκμαῖον παρὰ τοῖς Ἑλ-
λησι Κουκλαίνης πρὸς τοῦτο δ' οὐκ ὀλίγον συμβάλλεται
καὶ ἡ συνεχὴς ἐπικοινωνία μετὰ τῶν Ἑλλήνων Φιλιππου-
πόλεως καὶ Στενημάχου. Σπουδαίαν δ' ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς
προαγωγῆς αὐτῶν θέλει ἐξασκήσει ἡ βελτίωσις τῶν σχολεί-
ων αὐτῶν, ἅτινα μόνον συντηροῦσιν ἐκ τῶν ἐνόμων.

Ἡ γειτνίασις τῶν ἑλληνικῶν χωμῶν Κουκλαίνης καὶ

Βοδενῶν μετὰ τῆς Φιλιππουπόλεως Στενημάχου σπουδαίως ἐπενεργεῖ ἐπὶ τῆς διατηρήσεως καὶ ἐξακολουθήσεως τῶν πατροπαραδότων ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ἀποτελοῦσα συνάμα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀντιστάσεως κατὰ παντὸς ἐξωτερικοῦ καταδιωγμοῦ. Ἄνευ τοῦ ἐθνικοῦ πυρὸς ὅπερ καταθερμαίνει τοὺς Ἕλληνας κατοίκους τῶν κωμῶν καὶ χωρίων τούτων ἢ ἐθνικὴ ὑπαρξίς αὐτῶν ἐν μέσῳ τοσοῦτων ξένων καὶ συνήθως ἐχθρικῶν διαχειμένων στοιχείων θὰ ἦτο ἀδύνατος. Τὸ παρελθὸν παρέχει τὴν μεγίστην ἐγγύησιν, ὅτι οἱ Ἕλληνες τῶν μερῶν τούτων θέλουσι διατηρῆσαι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι σώαν καὶ ἀσινῆ τὴν ἱεράν παρακαταθήκην τῆς ἐθνικῆς αὐτῶν ὑπάρξεως καὶ θὰ παραδώσωσιν αὐτὴν ἀκεραίαν ταῖς ἐπερχομέναις γενεαῖς.

Κοινότητες μικρότεραι εὐρεθεῖσαι ἀπομεμονωμένα καὶ περιστοιχούμεναι ὑπὸ βουλγαρικῶν χωρίων αἱ μὲν τέλει ἐξεβουλγαρίσθησαν, αἱ δ' ἐν μέρει. Παράδειγμα τοιοῦτον παρέχει τὸ δίωρον ἀπέχον τοῦ Στενημάχου ἑλληνικὸν χωρίον Ἀρβανιτοχώριον, ἐνθα οἱ μὲν γεροντώτεροι ὁμιλοῦσι τὴν ἑλληνικὴν, ἐνῶ οἱ νεώτεροι ἕνεκα τῆς συχνῆς συναναστροφῆς μετὰ τῶν γειτόνων Βουλγάρων ὁμιλοῦσι τὸ πλεῖστον τὴν βουλγαρικὴν.

Εἰς ἀπόστασιν ἐνός τετάρτου τῆς ὥρας ἐπὶ ὠραίας τοποθεσίας τῆς Ῥοδόπης ὑπάρχει Μονὴ τιμωμένη εἰς μνήμην τῶν Ἀναργύρων, ἣτις ἐλλείψει φρενοκομείου χρησιμεύει ὡς ταιούτον εἰς πολλοὺς τῶν φρενοβλαβῶν, ἐξερχομένους πολλακίς εἰς χεῖρονα κατάστασιν ἢ κατὰ τὴν εἰσοδὸν τῶν εἰς τὴν Μονὴν διότι πρὸς θεραπείαν αὐτῶν ἐφαρμόζεται τὸ ἐκ τοῦ παραδείσου ἐξιελθὸν ξύλον.

Ἡ Μονὴ αὕτη εὐρίσκεται ἐν παρακμῇ ἐλλείψει καταλλήλου προσωπικοῦ πρὸς διοίκησιν αὐτῆς, ἐπιβαρυνθεῖσα μὲ

χρέη, ἅτινα ἐκληρονόμησεν ἀπὸ τινων ἐτῶν ἐκ τῆς κακῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκάστοτε ἡγουμένων αὐτῆς. Οἱ γείτονες αὐτῆς Κουκλαινῶται καταβάλλουσι πᾶσαν προσπάθειαν εἰς τὸ νὰ διατηρήσωσιν αὐτὴν· διότι θεωροῦσι καθῆκον αὐτῶν νὰ παραδώσωσιν αὐτὴν τοῖς ἀπογόνοις ὅπως παρέλαβον παρὰ τῶν πατέρων των.

Καὶ ἡ Μονὴ αὕτη διὰ τ' ἄφθονα ὕδατα, τὸ κατάφυτον τῶν πέριξ, τὴν ὡραίαν τοποθεσίαν καὶ τὸ εὐάερον, χρησιμεύει ὡς τόπος ἐξοχῆς εἰς τὰς οἰκογενεῖας Φιλιππουπόλεως καὶ τῶν λοιπῶν παρακειμένων ἐλληνικῶν κωμῶν, διερχομένας αὐτόθι τοὺς θερινούς μῆνας. Ἐκ τούτου δὲ παρέχεται τῇ Μονῇ σπουδαία ὕλική βοήθεια.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ

[1896]

Ἰατρός, πρῶτην βουλευτῆς Στενημάχου, πρόεδρος
τῆς ἐφοροδημογεροντίας Φιλιππουπόλεως

[Στενημαχίτης].

